

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **Ł. Ż.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 19 września 2024 r.,

skargi obrońcy oskarżonego

na wyrok sądu odwoławczego - Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 1 marca 2024 r., sygn. akt VII Ka 121/24

uchylający wyrok Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach

z dnia 8 grudnia 2023 r., sygn. akt III K 3/23

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić skargę;

2. kosztami postępowania skargowego obciążyć oskarżonego

Ł.Ż. .

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach wyrokiem z dnia 8 grudnia 2023 r., sygn. akt III K 3/23 uniewinnił Ł. Ż. od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Powyższe orzeczenie zostało zaskarżone apelacją wywiedzioną przez oskarżyciela publicznego, który podniósł zarzut błędu w ustaleniach faktycznych. Po rozpoznaniu tego środka odwoławczego, Sąd Okręgowy w Katowicach, wyrokiem z dnia 1 marca 2024 r., sygn. akt VII Ka 121/24, uchylił zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu Katowice-Wschód w Katowicach do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości i zarzucając „obrazę przepisów art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k., polegającą na przedwczesnym uchyleniu przez Sąd II instancji wyroku Sądu I instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, podczas gdy w myśl art. 437 § 2 k.p.k. możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. zachodzi wyłącznie wtedy, gdy Sąd odwoławczy, w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k., natomiast w niniejszej sprawie Sąd II instancji uznał, że oskarżony godził się na zaniechanie wykonania ciążących na nim obowiązków sprawozdawczych albowiem nie zapoznał się ze stanem realizacji zadania zleconego pracownikowi w zakresie złożenia do KRS sprawozdania finansowego Spółki za rok 2019 bez zbadania tej okoliczności poprzez uzupełnienie materiału dowodowego, w sytuacji której wskazana okoliczność nie wynika z dotychczas zgromadzonych przez Sąd I instancji dowodów”. W konsekwencji obrońca oskarżonego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Odpowiedź na skargę złożył prokurator, który wniósł o jej oddalenie. Z kolei obrońca oskarżonego ustosunkowując się do odpowiedzi prokuratora podtrzymał stanowisko zawarte w skardze.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona w niniejszej sprawie skarga na wyrok sądu odwoławczego nie jest zasadna, co implikowało jej oddalenie na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., ograniczony jest wyłącznie do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (por. uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSNKW 2018, nr 3, poz. 23). Natomiast niedopuszczalne jest, aby Sąd Najwyższy w trybie art. 539a k.p.k. badał merytorycznie prawidłowość przeprowadzonej kontroli odwoławczej w aspekcie uchybień podniesionych w apelacji, jak również zasadność uchybień stwierdzonych przez sąd drugiej instancji (zob. postanowienie SN z dnia 25 sierpnia 2023 r., II KS 28/23 i przywołane tam judykaty). Analiza treści podniesionego zarzutu, jak i uzasadnienia skargi wskazują, że jej autor kwestionuje możliwość poczynienia jednoznacznych ustaleń co do zamiaru oskarżonego w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy. Podważa tym samym merytoryczną ocenę orzeczenia sądu *ad quem*, co samo przesądza już o niezasadności wywiedzionej skargi. Celem tej instytucji nie jest bowiem „dublowanie” przeprowadzonej już kontroli instancyjnej, a wyeliminowanie bezpodstawnego wydawania przez sądy odwoławcze wyroków kasatoryjnych w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie *in meriti* mogło zapaść w drugiej instancji.

Sąd *ad quem* jako powód wydania wyroku kasatoryjnego wskazał zakaz *ne peius* określony w art. 454 § 1 k.p.k., który stanowi, że sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie (punkt 5.3.1.4.1. uzasadnienia). Rację ma skarżący, że możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego, umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na przeszkodzie

zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. (zob. uchwała SN z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, OSNK 2018/11, poz. 73). Rzecz jednak w tym, że w niniejszej sprawie sąd *ad quem* nie dostrzegł żadnych braków w materiale dowodowym, a jedynie wyciągnął z niego odmienne wnioski niż sąd pierwszej instancji. To skarżący kontestuje prawidłowość poczynionych ustaleń faktycznych, postulując uzupełnienie przewodu sądowego poprzez ponowne przesłuchanie świadka E. Z. , co w żadnej mierze nie może stanowić podstawy zarzutu naruszenia art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. O przedwczesnym powołaniu się na regułę *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. można byłoby mówić dopiero wówczas, gdyby sam sąd *ad quem* dostrzegł braki w materiale dowodowym, a następnie nie uzupełniając ich orzekł kasatoryjnie (zob. wyrok SN z dnia 19 marca 2024 r., III KS 65/23). W takiej sytuacji możliwość skazania należałoby bowiem uznać jedynie za hipotetyczną, a nie realną. W przedmiotowej sprawie sąd drugiej instancji nie tylko nie dopatrył się konieczności przeprowadzenia dodatkowych czynności procesowych, lecz także w sposób jednoznaczny wyraził swoje przekonanie co do zasadności skazania oskarżonego, o czym przekonuje lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Postąpienie takie było w pełni uprawnione, a na przeszkodzie temu nie stał art. 442 § 3 k.p.k. Przepis ten wyklucza jedynie możliwość narzucania sądowi pierwszej instancji sposobu oceny poszczególnych dowodów, co nie oznacza jednak, że sąd odwoławczy jest pozbawiony prawa do samodzielnego dokonywania takiej oceny i czynienia na tej podstawie własnych ustaleń faktycznych. Zajęcie przez sąd odwoławczy kategorycznego stanowiska co do sprawstwa oskarżonego w żadnej mierze nie przesądza jego sytuacji procesowej przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Reasumując, Sąd Okręgowy w Katowicach nie dopuścił się obrazy art. 437 § 2 k.p.k., gdyż w układzie procesowym jaki wystąpił w przedmiotowej sprawie nie miał możliwości wydania innego orzeczenia niż kasatoryjne z uwagi na zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k., na który to przepis wprost powołał się w

uzasadnieniu wyroku, dając jednocześnie wyraz swemu przeświadczeniu co do zasadności skazania oskarżonego w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy.

Z tych względów, wobec niestwierdzenia okoliczności, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu. O kosztach sądowych postępowania skargowego rozstrzygnięto na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. oraz art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 4 *a contrario* k.p.k.

[J.J.]

[ał]